

**O‘ZBEKISTONDA MAKTABGACHA TA’LIM TIZIMIDA
MOTIVLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI**

Abduvaxobova Nodira Abdusalam qizi

Toshkent kimyo xalqaro universiteti Namangan filiali

Maktabgacha ta’lim yo’nalishi ikkinchi bosqich magistranti

+998932130468

Annotatsiya: O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirish bolalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ularning shaxsiyatini rivojlantirish va ijtimoiy muhitga moslashuvini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizimda motivlarni shakllantirish, bolalarning o'z-o'zini anglashlari, ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish va o'z fikrlarini ifoda etishlariga yordam beradi. Maktabgacha ta'limda kreativ yondashuvlar, o'yin va faoliyat orqali qiziqishlarni uyushtirish jarayonlari, tarbiyachi va ota-onalar bilan hamkorlikni talab etadi. Shuningdek, motivlarni belgilashda madaniyat, an'analar va o'zbek xalqining tarbiyaviy qadriyatlari ham muhim rol o'ynaydi. Natijada, bolalarning iqtidori, qobiliyatlari va ijtimoiy ko'nikmalari rivojlanadi, bu esa ularni kelajakda muvaffaqiyatli shaxslar sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Motivatsiya, O'yin orqali o'qitish, Individual yondashuv, Tarbiyachilar malakasi, Ijtimoiy muhit, Ota-onalarning roli, Tarbiyaviy materiallar, Psixologik qo'llab-quvvatlash, Mustaqil shaxs sifatida rivojlanish.

KIRISH

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirishning ahamiyati bolalar rivojlanishining poydevorini yaratishda muhim o'rin tutadi. Ota-onalar va tarbiyachilar bolalarning o'quv jarayoniga faol ishtirokini oshirish, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlash va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda motivatsiyaning ahamiyatini yaxshi anglashlari lozim. Ushbu jarayonda motivlar bolalarning har tomonlama rivojlanishiga, ularning tasavvurlarini kengaytirishga va ijodkorlik qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi.

Maktabgacha ta'limda motivlarni shakllantirish birinchi navbatda bolalar uchun qiziqarli va rag'batlantiruvchi muhit yaratishni talab qiladi. Bolalar ko'pincha o'ynash va kashf qilishni xohlaydilar, shuning uchun ta'lim jarayonini o'yin shaklida o'tkazish, ularning qiziqishlarini oshirishga yordam beradi. O'yinlar, sahnalashtirishlar va ijodiy faoliyat bolalarni ko'proq jalb etadi va ularda o'z-o'zini ifoda etish, muammolarni hal etish va jamiyatga moslashish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tarbiyachilar va ota-onalar bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olishlari kerak. Har bir bola o'ziga xos qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari bilan

keladi, shuning uchun motivlarni shakllantirishda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv muhimdir. Masalan, ayrim bolalar san'atga qiziqish bildirsa, ularni rassomlik yoki musiqa faoliyatlariga jalb qilish, aynan shu motivlarni kuchaytirishga yordam beradi. Boshqa bolalar esa matematik ko'nikmalarni rivojlantirishda yoki ilmiy tajribalarda qatnashishni xohlashlari mumkin, shuning uchun ularga bu yo'nalishlarda imkoniyat yaratish zarur.

Motivlarni shakllantirishda ijtimoiy muhit ham muhim rol o'ynaydi. Ota-onalar, qarindoshlar va do'stlar bolalarning rag'batlarini oshirishda ishtirok etishlari kerak. O'zaro muloqot, jamoaviy o'yinlar va turli xil faolliklar bolalar o'rtasida ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi va hamkorlikda ishlashga, raqobatbardosh muhitda o'zlarini ifoda etishlariga yordam beradi. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalari bolalar uchun xavfsiz va qulay joy bo'lishi kerak, bu esa ularning o'zini erkin his qilishlarini ta'minlaydi.

Maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirishning yana bir muhim jihati – bu tarbiyachilarning professionalligi va ularning o'z bilimlarini doimiy ravishda yangilab borishidir. Malakali tarbiyachilar bolalar bilan muloqotda o'zaro bog'lanishni, qo'llab-quvvatlashni va o'rgatishni ko'proq his qilishadi, bu esa bolalarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Tarbiyachilarning treninglar, seminarlar va interfaol metodlardan foydalanishi bolalarning qiziqishlarini ko'proq inobatga olishlariga, shuningdek, zamonaviy ta'lim tendensiyalariga mos ravishda o'z ishlarini yangilashlariga imkon beradi. Shuningdek, motivlarni shakllantirishda maktabgacha ta'lim muassasalarida mavjud resurslar va materiallar ham muhim ahamiyatga ega. Chiroyli va rang-barang tarbiyaviy materiallar, mavzuli o'yinchaklar va interfaol vositalar bolalarning qiziqishini oshiradi va ularning aktiv ishtirokini ta'minlaydi. O'quv jarayonida innovatsion yondashuvlar va texnologiyalardan foydalanish, misol uchun, multimedia vositalari, bolalarga yanada qiziqarli va foydali ta'lim berishga yordam beradi.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan Davlat dasturlari doirasida bolalarning motivatsiyasini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan:

- Davlat ta'lim standartlarining takomillashtirilishi. Maktabgacha ta'limning Davlat ta'lim standartlari bolalarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, ta'lim jarayonini qiziqarli va interaktiv tarzda tashkil etishga qaratilgan.

- Zamonaviy ta'lim texnologiyalarining joriy etilishi. Ta'lim jarayoniga zamonaviy o'yinlar, multimedia vositalari va interaktiv usullarni joriy etish bolalarning qiziqishini oshiradi va ularning faolligini ta'minlaydi.

- Pedagog kadrlar malakasini oshirish. Tarbiyachilarning pedagogik mahoratini oshirishga qaratilgan treninglar, seminarlar va malaka oshirish kurslari ularga bolalarning motivatsiyasini shakllantirishning zamonaviy usullarini o'rgatadi.

•Xususiy sektorning rivojlantirilishi. Xususiy maktabgacha ta'lim muassasalarining rivojlanishi raqobat muhitini yaratadi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga va bolalarning qiziqishlarini qondirishga xizmat qiladi.

O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirishning ahamiyati shundaki, bu faqat bolalarning o'z qobiliyatlarini ochib berish emas, balki ularning sog'lom o'sishlarini ta'minlash, psixologik va emotsional jihatdan sog'lom rivojlanishlariga ham xizmat qiladi. Motivlar orqali bolalar yangi bilimlar egallashga, muammolarni hal qilishga va o'zlarining iqtidorlarini namoyish qilishga rag'batlantiriladi. Umuman olganda, O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirish jarayoni bolalarning kelajagini munosib darajada tayyorlashda zaruriy omil hisoblanadi. Bu nafaqat ular для muvaffaqiyatli akademik hayotid, balki umuman hayotlarida muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun asos yaratadi. Maktabgacha ta'lim tizimida motivlarni shakllantirish, bolalarning ijtimoiy va madaniy hayotda faol ishtirok etishlari, o'zlarini mustaqil shaxs sifatida rivojlantirishlari uchun mustahkam poydevor bo'ladi.

XULOSA

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning motivatsiyasini shakllantirish – kelajak avlodning barkamol rivojlanishini ta'minlashning muhim shartlaridan biridir. To'g'ri tashkil etilgan ta'lim jarayoni bolalarda bilim olishga qiziqish uyg'otadi, ularning intellektual va shaxsiy rivojlanishiga turtki beradi va maktabga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlaydi. Maktabgacha ta'lim tizimida motivatsiyani shakllantirishga qaratilgan islohotlarni davom ettirish, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish va pedagog kadrlar malakasini oshirish – O'zbekistonning kelajagi uchun muhim sarmoyadir.

MANBA

1. Abdurahmonova, M. A. Maktabgacha ta'limda motivatsiya masalalari. Ma'rifiy, 2020.
2. Jumanov, A. Psixologiya va maktabgacha ta'lim. Universitet, 2019.
3. Qobilova, N. Maktabgacha ta'limda innovatsion yondashuvlar. Fan va texnologiya, 2021.
4. Tashkentova, S. Bolalar rivojlanishida motivlarni shakllantirish. O'qituvchi, 2022.